

Sprawa C-168/21**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

16 marca 2021 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Cour de cassation (Francja)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

26 stycznia 2021 r.

Strona wnosząca kasację:

Procureur général près la cour d'appel d'Angers

I. Przedmiot i dane dotyczące kasacji:

- 1 Wyrokiem z dnia 9 października 2009 r. Corte di appello di Genova (sąd apelacyjny w Genui, Włochy) skazał KL na kary pozbawienia wolności za popełnienie czterech przestępstw podczas manifestacji przeciwko szczytowi G8.
- 2 Najsurowsza z kar pozbawienia wolności (10 lat) została wymierzona za popełnienie przestępstwa „devastazione e saccheggio” (niszczenie mienia i szabrownictwo) (art. 419 Codice penale; włoskiego kodeksu karnego), na które złożyło się siedem czynów wchodzących w skład jednego przestępstwa, a mianowicie
 - 1) niszczenie obiektów infrastruktury miejskiej oraz mienia publicznego;
 - 2) niszczenie i splądrowanie placu budowy;
 - 3) zniszczenie pomieszczeń instytucji kredytowej „Credito Italiano”;
 - 4) zniszczenie pojazdu Fiat Uno poprzez podpalenie;
 - 5) zniszczenie pomieszczeń instytucji kredytowej „Carige” poprzez podpalenie;

- 6) zniszczenie pojazdu Fiat Brava poprzez podpalenie;
 - 7) zniszczenie i splądrowanie supermarketu.
- 3 Corte suprema di cassazione (sąd kasacyjny, Włochy) oddalił kasację wniesioną przez KL.
 - 4 W dniu 6 czerwca 2016 r. włoskie organy sądowe wydały wobec KL europejski nakaz aresztowania w celu wykonania kar pozbawienia wolności.
 - 5 Wyrokiem z dnia 4 listopada 2020 r. izba śledcza sądu w Angers (Francja) w istocie odmówiła przekazania KL władzom włoskim w celu wykonania europejskiego nakazu aresztowania na tej podstawie, że został on wydany w celu wykonania kary 10 lat pozbawienia wolności orzeczonej za zniszczenie mienia i szabrownictwo.
 - 6 Izba śledcza zauważyła bowiem, że w przypadku dwóch spośród czynów składających się na to przestępstwo, to jest po pierwsze, zniszczenia lokali Credito Italiano (czyn nr 3), a po drugie zniszczenia pojazdu Fiat Brava poprzez podpalenie (czyn nr 6), zgodnie z prawem francuskim nie zostały wyczerpane znamiona przestępstwa.
 - 7 Po pierwsze, KL tylko przebywał w pobliżu instytucji finansowej w chwili, gdy inne osoby należące do tej samej grupy dopuszczały się czynów niszczenia, a po drugie, jeśli chodzi o zniszczenie i podpalenie pojazdu, KL był jedynie widziany „w pobliżu pojazdu” z pałą w ręku.
 - 8 W związku z tym izba śledcza uznała, że w odniesieniu do tych dwóch czynów nie została spełniona przesłanka podwójnej karalności, ponieważ KL nie brał osobiście udziału w popełnieniu czynu, który pod względem przedmiotowym podlega odpowiedzialności karnej w prawie francuskim.
 - 9 Skoro włoski sąd uznał, że siedem czynów stanowi nierozłączną całość, przesłanka podwójnej karalności wymaga oddalenia wniosku w odniesieniu do wszystkich nierozłącznych czynów podlegających odpowiedzialności karnej, kwalifikowanych przez art. 419 włoskiego kodeksu karnego jako niszczenie mienia i szabrownictwo.
 - 10 Procureur général d’Angers (prokurator generalny w Angers) wniósł kasację od tego wyroku.

II. Prawo Unii:

Karta praw podstawowych Unii Europejskiej

- 11 Artykuł 49, zatytułowany „Zasady legalności oraz proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary” stanowi:

„[...]”

3. Kary nie mogą być nieproporcjonalnie surowe w stosunku do czynu zabronionego pod groźbą kary”.

Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi (2002/584/WSiSW)

12 Artykuł 2, zatytułowany „Zakres stosowania europejskiego nakazu aresztowania”, stanowi:

„[...]”

4. Dla przestępstw innych niż określone w ust. 2 przekazanie [może zostać uzależnione od warunku, że czyny, w związku z którymi] wydaje się europejski nakaz aresztowania, stanowią przestępstwo w rozumieniu prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, niezależnie od [jego znamion lub kwalifikacji prawnej]”.

13 Artykuł 4, zatytułowany „[Podstawy fakultatywnej odmowy] wykonania europejskiego nakazu aresztowania”, stanowi:

„Wykonujący nakaz organ sądowy może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania:

1) [jeżeli] w jednym z przypadków[, o których mowa] w art. 2 ust. 4 czyn, który stanowi podstawę wydania europejskiego nakazu aresztowania, nie stanowi przestępstwa w świetle prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego; [...]”

III. Kasacja wniesiona przez procureur général d'Angers (prokuratora generalnego w Angers):

14 Prokurator uważa między innymi, że chociaż izba śledcza uznała, iż znamiona dwóch przestępstw, tj. zniszczenia lokalu Credito Italiano oraz zniszczenia i podpalenia pojazdu Fiat Brava, nie zostały wypełnione, to jej zadaniem było wyłącznie zweryfikowanie, czy orzeczona kara nie przekraczała górnej granicy kary, jaką były zagrożone przestępstwa, w przypadku których nie została spełniona przesłanka podwójnej karalności .

15 Z kolei rzecznik generalny przy Cour de cassation (sądzie kasacyjnym) dodaje w tej kwestii, że po pierwsze, okoliczność, iż co najmniej jeden z siedmiu czynów zniszczenia mienia i plądrowania, co do których KL został uznany winnym, nie podlega odpowiedzialności karnej na gruncie francuskiego prawa karnego, nie daje podstaw do stwierdzenia, że przesłanka podwójnej karalności odnosząca się do tego przestępstwa nie została spełniona. Jego zdaniem KL mógłby bowiem

ponosić odpowiedzialność karną we Francji za niszczenie mienia lub kradzież, jeśli chodzi o pięć pozostałych czynów, co do których został uznany winnym popełnienia przestępstwa zniszczenia mienia i szabrownictwa, przy czym nie jest kwestionowane, że popełnienie tych czynów jest wystarczające do wyczerpania znamion tego przestępstwa na gruncie prawa włoskiego.

- 16 Po drugie podnosi on, że rozumowanie izby śledczej opierające się na nierozłącznym charakterze czynów, które uznano za przestępstwo niszczenia mienia i szabrownictwa, oznacza, iż izba ta przeprowadziła ocenę wyczerpania przesłanek znamion tego przestępstwa w prawie włoskim, co wykracza poza jej kognicję w ramach prowadzonej przez nią kontroli przesłanki podwójnej karalności.
- 17 Wreszcie twierdzi on, że rozwiązanie polegające na odmowie przekazania w celu wykonania kary orzeczonej za niszczenie mienia i szabrownictwo jest równoznaczne z zagwarantowaniem zainteresowanemu bezkarności w odniesieniu do wszystkich objętych tą karą czynów, podczas gdy jeśli chodzi o większość z nich jest bezdyskusyjne, że przekazanie byłoby możliwe, a kara jest uzasadniona.
- 18 Powołuje się on w tym względzie na orzecznictwo Cour de cassation (sądu kasacyjnego), zgodnie z którym można wyrazić zgodę na przekazanie osoby ściganej na podstawie europejskiego nakazu aresztowania, jeżeli orzeczona została jedna kara i gdy co najmniej jedno z przestępstw spełnia przesłanki określone w art. 695-12 i 695-23 Code de procédure pénale (kodeksu postępowania karnego) (które to przepisy znajdują się w rozdziale poświęconym europejskiemu nakazowi aresztowania), a kara nie jest surowsza niż górna granica kary, jaką zagrożone są przestępstwa mogące uzasadniać przekazanie.
- 19 Twierdzi on, że takie rozwiązanie powinno mieć również zastosowanie w przypadku skazania za jedno przestępstwo składające się pod względem przedmiotowym z kilku czynów, spośród których pewna część nie może uzasadniać przekazania.

IV. Ocena Cour de cassation (sądu kasacyjnego):

- 20 Kasacja dotyczy zagadnień związanych z przesłanką podwójnej karalności i stosowaniem zasady proporcjonalności przez państwo wykonujące nakaz.

W przedmiocie przesłanki podwójnej karalności

- 21 Artykuł 2 ust. 4 decyzji ramowej 2002/584/WSiSW pozwala państwu wykonującemu nakaz, w przypadku przestępstw innych niż te, które zostały wskazane w wykazie 32ch przestępstw zawartym w ust. 2 tego przepisu, uzależnić przekazanie od warunku, że czyny, w związku z którymi został wydany europejski nakaz aresztowania, stanowią przestępstwo w rozumieniu prawa wykonującego nakaz państwa członkowskiego, niezależnie od jego znamion lub kwalifikacji prawnej.

- 22 Jednocześnie art. 4 tej decyzji ramowej, określający podstawy fakultatywnej odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania, w ust. 1 przyznaje wykonującemu nakaz organowi sądowemu prawo do odmowy wykonania europejskiego nakazu aresztowania w sytuacji, gdy nie jest spełniona przesłanka podwójnej karalności.
- 23 Z orzecznictwa Trybunału sprawiedliwości (wyrok z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, pkt 38) wynika, że przy ocenie podwójnej karalności właściwy organ państwa wykonującego nakaz powinien rozpatrzyć, czy wskazane w wyroku wydanym przez właściwy organ państwa wydającego nakaz okoliczności faktyczne leżące u podstaw przestępstwa podlegałyby także, jako takie, w sytuacji gdyby wystąpiły one na terytorium państwa wykonującego, sankcji karnej na tym terytorium.
- 24 Trybunał Sprawiedliwości wyjaśnia, że ponieważ przesłanka podwójnej karalności stanowi wyjątek od ogólnej zasady uznawania wyroku i wykonywania kary, zakres stosowania wskazanej w art. 9 ust. 1 lit. d) decyzji ramowej 2008/909 oraz opartej na braku podwójnej karalności podstawy odmowy uznania wyroku i wykonania kary należy interpretować w sposób ścisły, aby ograniczyć wypadki odmowy uznania i wykonania (wyrok z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, pkt 46).
- 25 Trybunał orzekł wreszcie, że nie jest wymagane dokładne pokrywanie się ani znamion przestępstwa, zakwalifikowanego, odpowiednio, w prawie państwa wydającego i w prawie państwa wykonującego, ani w zakresie nazwy lub kwalifikacji tego przestępstwa w odpowiednich prawach krajowych (wyrok z dnia 11 stycznia 2017 r., Grundza, C-289/15, EU:C:2017:4, pkt 35).
- 26 W niniejszym przypadku KL został skazany na karę 10 lat pozbawienia wolności za popełnienie przestępstwa kwalifikowanego jako niszczenie mienia i szabrownictwo, które to przestępstwo składało się z ciągu siedmiu czynów niszczenia lub plądrowania. Izba śledcza cour d'appel d'Angers (sądu apelacyjnego w Angers) uznała, że dwa spośród tych czynów nie podlegają odpowiedzialności karnej w myśl prawa francuskiego. Izba ta uznała natomiast, że pięć spośród czynów polegających na uszkodzeniu mienia mogło podlegać odpowiedzialności karnej we Francji, gdzie zakwalifikowano je jako kradzież połączoną z niszczeniem mienia dokonaną w grupie.
- 27 W prawie włoskim przestępstwo niszczenia mienia i szabrownictwa obejmuje wielokrotne czyny niszczenia i uszkodzania na dużą skalę, nie tylko wyrządzające szkodę właścicielom tego mienia, lecz stanowiące również naruszenie porządku publicznego sprowadzające niebezpieczeństwo dla normalnego życia społecznego.
- 28 We francuskim prawie karnym naruszenie porządku publicznego poprzez niszczenie na dużą skalę mienia ruchomego lub nieruchomości nie stanowi odrębnie stypizowanego przestępstwa. Stanowi je wyłącznie niszczenie lub

uszkodzenie mienia, kradzież połączona z niszczeniem mienia popełniona w danym przypadku w grupie, które to czyny mogą wyrządzać szkody właścicielom mienia.

- 29 Powstaje zatem pytanie, czy owo naruszenie porządku publicznego, którego KL został uznany winnym przez sąd apelacyjny w Genui i włoski sąd kasacyjny, stanowiące podstawowe znamię przestępstwa niszczenia mienia i szabrownictwa, jest istotne z punktu widzenia oceny spełnienia przesłanki podwójnej karalności.
- 30 O ile nie ma wymogu, aby znamiona przestępstwa w prawie włoskim i w prawie francuskim dokładnie się pokrywały, o tyle głównym znamieniem przestępstwa niszczenia mienia i szabrownictwa jest naruszenie porządku publicznego.
- 31 Wynika z tego, że w takim przypadku stosowanie zasady podwójnej karalności nie wydaje się być na tyle oczywiste, że nie pozostawia miejsca na jakiegokolwiek racjonalne wątpliwości.
- 32 Tego zagadnienia dotyczą dwa pierwsze pytania Cour de cassation (sądu kasacyjnego) sformułowane poniżej.

W przedmiocie oceny proporcjonalności europejskiego nakazu aresztowania przez państwo członkowskie wykonujące nakaz

- 33 O ile zasada podwójnej karalności nie stanowi przeszkody dla przekazania osoby ściganej, o tyle powstaje w takiej sytuacji problem proporcjonalności kary, z którym jest związany wniosek o przekazanie, w kontekście samych tylko czynów, w odniesieniu do których przesłanka podwójnej karalności została spełniona.
- 34 Z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości wynika, że zasada wzajemnego uznawania, która leży u podstaw systematyki decyzji ramowej 2002/584/WSiSW, implikuje zgodnie z art. 1 ust. 2 tej decyzji ramowej, że państwa członkowskie są zasadniczo zobowiązane do uwzględnienia europejskiego nakazu aresztowania (wyrok z dnia 6 października 2009 r., Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, pkt 57).
- 35 Państwa te są bowiem, po pierwsze, uprawnione do odmowy wykonania takiego nakazu wyłącznie w przypadkach odmowy wykonania przewidzianych w art. 3, 4 i 4a decyzji ramowej, a po drugie, nie mogą uzależnić jego wykonania od spełnienia warunków innych, niż wymienione w jej art. 5 (wyrok z dnia 16 lipca 2015 r., Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, pkt 36).
- 36 Należy w tym względzie zauważyć, że decyzja ramowa w sprawie europejskiego nakazu aresztowania nie zawiera przepisu umożliwiającego wykonującemu nakaz państwu członkowskiemu odmowę przekazania zainteresowanego na tej podstawie, że kara orzeczona przez wydające nakaz państwo członkowskie jawi się jako nieproporcjonalna w stosunku do czynów, z którymi wiąże się przekazanie.

- 37 W związku z tym, nawet jeżeli wykonujące nakaz państwo członkowskie uważa, że zachodzą poważne wątpliwości co do proporcjonalności europejskiego nakazu aresztowania, nie może ono z tego powodu odmówić przekazania osoby ściganej w celu wykonania kary orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim.
- 38 O ile, co do zasady, weryfikacja proporcjonalności europejskiego nakazu aresztowania przed jego wydaniem należy do państwa wydającego nakaz, co przyczynia się do umocnienia zasady wzajemnego uznawania, o tyle weryfikacja ta nie pozwala zapobiec naruszeniu zasady proporcjonalności w sytuacji, gdy tak jak w niniejszej sprawie, nakaz aresztowania został wydany w celu wykonania kary wymierzonej za jedno przestępstwo, na które składa się szereg czynów, z których tylko niektóre stanowią przestępstwo w świetle prawa państwa członkowskiego wykonującego nakaz.
- 39 W takiej sytuacji kara orzeczonej w wydającym nakaz państwie członkowskim zostanie bowiem wykonana w odniesieniu do wszystkich tych czynów, podczas gdy w odniesieniu do niektórych czynów, za które została orzeczona, przekazanie jest wyłączone.
- 40 Wynika z tego, że o ile nakaz mógł być proporcjonalny w chwili jego wydania, o tyle nie można wykluczyć, iż nie jest już taki w chwili jego wykonania.
- 41 Jak wynika z art. 1 ust. 3 w związku z motywem 12 decyzji ramowej w sprawie europejskiego nakazu aresztowania, w ramach europejskiego nakazu aresztowania powinny być respektowane prawa podstawowe i podstawowe zasady prawa wyrażone w karcie.
- 42 W tym względzie art. 49 ust. 3 karty ustanawia zasadę, w myśl której kary nie mogą być nieproporcjonalnie surowe w stosunku do czynu zabronionego pod groźbą kary.
- 43 Wspomnianej problematyki dotyczy trzecie pytanie prejudycjalne cour de cassation (sądu kasacyjnego).

V. Wniosek o rozpatrzenie odesłania prejudycjalnego w trybie przyspieszonym:

- 44 Biorąc pod uwagę, że wykładnia, której dotyczy wniosek, może wyrzucić skutki o charakterze ogólnym, zarówno w stosunku do organów powołanych do współpracy w ramach instytucji europejskiego nakazu aresztowania, jak i w stosunku do osoby ściganej, która znajduje się w sytuacji niepewności; że wykonujący nakaz organ sądowy jest obowiązany wydać orzeczenie w przedmiocie skierowanego do niego wniosku o przekazanie w optymalnych warunkach, umożliwiających mu niezwłoczne wypełnienie obowiązków ciążących na nim na mocy decyzji ramowej 2002/584/WSiSW; oraz że przedmiotem niniejszego postępowania jest środek polegający na ograniczeniu wolności (kontrola sądowa) zastosowany względem KL, należy wystąpić o

zastosowanie trybu przyspieszonego przewidzianego w art. 23a statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej i art. 105 i nast. regulaminu postępowania przed Trybunałem.

VI. Pytania prejudycjalne:

45 Cour de cassation (sąd kasacyjny) przedkłada następujące pytania:

1. Czy art. 2 ust. 4 i art. 4 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że przesłanka podwójnej karalności jest spełniona w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, w której wniosek o przekazanie dotyczy czynów, które w państwie wydającym nakaz są kwalifikowane jako niszczenie mienia i szabrownictwo, których istotą jest niszczenie mienia i plądrowanie stanowiące zagrożenie dla porządku publicznego, podczas gdy w państwie wykonującym nakaz odpowiedzialności karalnej podlega kradzież połączona z niszczeniem mienia oraz niszczenie lub uszkodzenie mienia, lecz nie występuje znamię zagrożenia porządku publicznego?

2. W przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze, czy art. 2 ust. 4 i art. 4 ust. 1 decyzji ramowej 2002/584 należy interpretować w ten sposób, że sąd państwa wykonującego nakaz może odmówić wykonania europejskiego nakazu aresztowania wydanego w celu wykonania kary, jeżeli stwierdzi, że dana osoba została skazana na tę karę przez organy sądowe państwa wydającego nakaz za popełnienie jednego przestępstwa, przy czym wyrok skazujący obejmował różne czyny, z których jedynie część stanowi przestępstwo w świetle prawa karnego państwa wykonującego nakaz? Czy należy dokonywać rozróżnienia w zależności od tego, czy organy sądowe państwa wydającego nakaz uznały poszczególne czyny za rozłączne lub nierozłączne?

3. Czy art. 49 ust. 3 Karty praw podstawowych wymaga, aby organ sądowy państwa członkowskiego wykonującego nakaz odmówił wykonania europejskiego nakazu aresztowania w sytuacji, gdy z jednej strony, nakaz ten został wydany w celu wykonania jednej kary orzeczonej za popełnienie jednego przestępstwa, a z drugiej strony – ze względu na to, że niektóre czyny składające się na przestępstwo, za które orzeczona została ta kara, nie stanowią przestępstwa w świetle prawa państwa członkowskiego wykonującego nakaz - zgoda na przekazanie może być wyrażona tylko w odniesieniu do części tych czynów?